

Dinsdag 24 december 1918 – ochtendeditie

Nederland en België.

Uit Brussel wordt aan Het Handelsblad gemeld:

De mensen, die in Havre aan het hoofd stonden van de annexionistische campagne, met name Baie, Desombiaux, Nothomb, Davignon hebben thans met enkele anderen, onder wie Dubois, directeur van het Handelsinstituut Antwerpen, Dupriez en Nerincx, professoren te Leuven, een comité voor nationale politiek gesticht, om de Belgische regering te helpen aan een gezond buitenlands programma. De minimumeisen zijn: vrije beschikking over de Schelde tot de monding, vriendschappelijke maar definitieve oplossing van het Limburgse vraagstuk, onvoorwaardelijke teruggave van Malmedy en van de kantons die in 1815 bij Pruisen zijn gevoegd, nauwe aansluiting van Luxemburg, ruime deelneming aan de invloed in Rijnland, zolang de entente daar invloed zal uitoefenen, en ontwikkeling in nationale zin van het Belgisch koloniaal gebied.

Tegen de Belgische inlijvingsplannen.

De koningin heeft telegrammen ontvangen van: de inwoners van Well (Limburg), de ingezetenen van Koewacht, de afdeling Limburg van de bond van Brievengaarders, de R. K. propagandaclub Sint Petrus en Paulus in Zeeuws Vlaanderen, de burgerij van Vaals, de katholieken van Belfeld, de gemeenteraad van Hontenisse, de R. K. werklieden van Hulst, de afdeling Kerkrade van de bond Jong Limburg, de inwoners van Broeksittard, de inwoners van Hulsberg een grote volksvergadering te Hulst, , de gemeenteraad van Kerkrade, de R. K. vereniging van ambtenaren in dienst der gemeente Heerlen, de vereniging voor tuin- en landbouw Venlo, de afdeling Barkenshuizen van patrimonium, de afdeling Venlo van de R. K.

onderwijzersbond, de vereniging van staatsmijnbeambten, afdeling Emma en Hendrik, de gemeenteraad van Sittard, de regenten van het burgerweeshuis dr. Disch te Aardenburg, de gemeenteraad van Neeritter en de gemeenteraad van Susteren, in welke telegrammen uiting wordt gegeven aan gevoelens van verknochtheid aan vorstenhuis en vaderland.

Het lid der eerste kamer de heer W. H. Vliegen, voorzitter van het partijbestuurder der S. D. A. P., heeft zondag in druk bezochte vergaderingen te Maastricht en Heerlen gesproken over de annexatiekwestie.

In overeenstemming met het standpunt van het partijbestuur, meende de heer Vliegen, dat de kwestie bijzonder van het internationaal standpunt moet worden gezien. Als geboren Limburger gaat de zaak hem bijzonder ter harte, terwijl zijn bekende Belgische sympathieën hem niet in verdenking zullen brengen, een agent van Duitsland te zijn.

De heer Vliegen twijfelt er nog aan, of de pro-annexionistische beweging in België, welke tot dusver in de Belgische pers tot uiting komt, zeer ernstig te nemen is. Toch lijkt het hem geboden, er tegen te ageren, omdat men anders in België zou kunnen denken: in Limburg en Zeeuws Vlaanderen vindt men een inlijving wel goed.

Verontrustend noemt spreker het, dat de Belgische regering het aan een uitspraak hierover laat ontbreken. De Limburgse bevolking moet ook daarom in al haar geledingen protesteren en zich uitspreken.

De sociaaldemocratische partij wenst hierbij haar eigen standpunt in te nemen. Ze richt zich niet tot de Belgische pers, maar in de eerste en voornaamste plaats tot de Belgische partijgenoten.

De heer Vliegen geeft vervolgens een uiteenzetting van het Scheldevragestuk en noemt de desbetreffende Belgische eisen onredelijk. Wat de kwestie van een mogelijke inlijving van Limburgs grondgebied aangaat, op geschiedkundige gronden betoogt hij, dat België, hetwelk voor 1831 nooit een onafhankelijk land is geweest, generlei rechten op Limburg kan doen gelden. Dat Limburg niet voldoende kan worden verdedigd en dus als Nederlands gebied voor België een strategisch gevaar zou zijn, noemt de heer Vliegen onzin. Bij het begin van deze oorlog is Limburg juist een beveiliging voor België geweest. De Duitse troepen zouden anders een breder terrein voor hun opmars hebben gehad.

En economisch, zo zegde de heer Vliegen verder, is er ook geen reden tot inlijving. België heeft zich zonder Limburg in het verleden prachtig economisch kunnen ontwikkelen. Ook ten aanzien van de politieke ontwikkeling in Limburg bestaat er, sedert het optreden der S. D. A. P., niet de minste aanleiding tot aansluiting bij België. Taalkundig behoort Limburg eveneens bij Nederland; het wenst niet in het Frans te worden geregeerd, met al de ellende daarvan, gelijk Vlaanderen te aanschouwen geeft. We willen met elkaar de sociale strijd strijden, aldus spreker, hetgeen bij een vereniging met België eerst na jaren zou kunnen geschieden.

De vraag is tenslotte, wat de mogendheden zullen doen, tegen hun beslissing zal niet te vechten vallen. Inlijving echter zou betekenen: jarenlange onderlinge haat, een schande voor België en, voor lange tijd, het bederf van de Europese toestand. Daarom dient de sociaaldemocratische partij in België te worden gewaarschuwd. Vooral als internationalisten zijn de sociaaldemocraten tegen inlijving en komen zij op tegen het maken van grensscheidingen, die het volk niet wenst, omdat dit in strijd is met het zelfbestemmingrecht.

Belgische partijgenoten als Camille Huysmans in de socialistische Volksgazet (Antwerpen) en Vandervelde stelden zich reeds op het goede standpunt met zich tegen annexatie te verklaren. Met de katholieke Van den Heuvel zullen zij deel uitmaken van de vredesconferentie. "We hebben reeds teveel zwarte districten in België", zegde Vandervelde. Ook het Belgisch memorandum op de conferentie te Stockholm, geeft goed vertrouwen in de houding der Belgische partijgenoten. Intussen, de Nederlandse sociaaldemocraten hebben het recht, aan de Belgische S. D. A. P. te vragen, zich tegen inlijving van Nederlands grondgebied te verzetten. Vandaar dat het partijbestuur besloot een brief te richten tot het Belgische partijbestuur, welke brief ook zou worden ondertekend door de afdeling der S. D. A. P. in Limburg en Zeeuws-Vlaanderen waarin die vraag omstandig wordt gesteld.

De heer Vliegen vertrouwt op het gezond verstand der Belgen, bijzonder dat der Belgische socialisten. Het standpunt van hun Nederlandse partijgenoten zal hen duidelijk worden gemaakt, en spreker is er van overtuigd, dat ze zich tegen de schreeuwers in de Belgische pers zullen weten te verzetten.

De Belgische verkiezingen.

Brussel, 23 december. Het kabinet, dat heden onder voorzitterschap van de koning heeft vergaderd, heeft de lezing van het wetsontwerp nopens de verkiezingen aangehoord. Het voorstel bepaalt dat de aanstaande verkiezingen in mei zullen plaatsvinden volgens het zuiver, enkelvoudig algemeen kiesrecht op 21 jaar. Het parlement, hetwelk op deze grondslag is gekozen, zal de grondwetsherziening ten uitvoer brengen. Het voorstel zal binnenkort aan de leden worden toegezonden.

Tijdens de bijeenkomst heeft de minister van economische zaken de maatregelen uiteengezet om de hervatting van de nijverheid en de handel te vergemakkelijken.

België en wij.

In de Nationale een artikel van mr. dr. J. H. W. Q. ter Spill.

Schrijver wijst erop, dat het de klassieke politiek van Frankrijk was en is, door geestelijke invloed België naar zijn hand te zetten. Daarom waren België's knapste diplomaten, zijn gezanten te Berlijn, te Parijs en te Londen, allesbehalve geestdriftig voor de entente. De Belgische inlijvingsplannen beplakt schrijver dan ook met het etiket "made in Paris".

De Schelde?

Is afsluiting in oorlogstijd, voor oorlogsoperaties door vijand of bondgenoot, voor België een bezwaar? Het weet even goed als wij, niet het minst door de ervaring juist in deze oorlog, dat de voordelen van een neutrale monding de nadelen overtreffen. Daar is slechts één bedoeling denkbaar: Antwerpen permanente oorlogshaven. Antwerpen veilige ligplaats voor slagschepen (als dat technisch mogelijk is) in ieder geval voor kruisers, en vooral voor torpedoboten, jagers en duikboten. Antwerpen, station voor een zeemacht, gereed en in staat om binnen enkele uren buiten, noordelijk van het kanaal, geheel de Engelse kust te bedreigen. De droom van Napoleon!

Wie gelooft dat België, straks terecht van een vernederende plicht tot neutraliteit ontheven, als eerste resultaat van zijn volledige politieke zelfstandigheid met dit avontuur en de daaraan verbonden kosten wenst te worden opgezadeld, mag het zeggen. De generaal de Langlois, de heer Pierre Nothomb, en hoe die Belgische Toekomstredacteuren verder mogen heten, werken niet voor hun

land. Ook weliswaar niet voor de thans geheel spreekwoordelijke rooi de Prusse, maar wel voor de machtigste militaire staat op het vasteland van Europa.

Want, daaraan is geen twijfel, oppermachtig zal Frankrijk worden op het continent. Overbluffend door het prestige der roemrijke wapenfeiten van zijn schitterend leger en zijn begaafde veldheren: sterk door toenemende bevolking en voorzichtige rasverbetering met hulp van Elzas, Lotharingen en nog ander, voormalig Duits gebied: economisch en financieel leidend door meesterschap over de grote industrieën van de verslagen vijand en de weergaloze rijkdom van het koloniale rijk in Midden Afrika, in Noord Afrika met Marokko, straks in Syrië. Maar waarschijnlijk zal, nog groter dan macht en hernieuwde eerlijkheid, de eerezucht zijn. Een gevaar, het gevaar eerst voor de kleine staten, straks opnieuw voor beheersers der zeeën. Daarom: bezit, door middel van een staatje dat men in zijn macht hoopt te houden, van "het pistool op de borst".

Antwerpen oorlogshaven? Lief Nederland kan gerust zijn. Men zou aan de Theems de noodzakelijke voorwaarde van Englands veiligheid, men zou er een diplomatieke traditie van een zestal eeuwen om moeten vergeten, wilde men daarin berusten.

Voor Frankrijks hulp om de vrijheid ter zee – behorende tot Wilsons idealisme – te keren, wil men in Downingstraat graag een offer brengen. Maar het offer Antwerpen oorlogshaven zou, meent schrijver, voor Engeland erger dan het kwaad der vrije zee zijn.

Limburg. Alweer, de boze geest komt uit Parijs. Voor een beheersing door Frankrijk van de linker Rijnsoever tot Kleef, direct of door middel van een bufferstaat, is de weg door het Moezeldal over Metz niet voldoende. Nodig is eveneens die over Luxemburg, naar Trier. Van nog grote betekenis voor het snel oprichten van legers is de grote

heirbaan van Napoleon, over Maastricht aan deze kant van de Maas, door Belgisch gebied tot Maaseik, vervolgens door Nederlands gebied tot Venlo. De strategische spoorbaan daarnaast, met tot Venlo de Maas als dekking, is het aangewezen middel om te allen tijde van Parijs uit tot in Westfalen orde te houden. Maar Luxemburg bij Frankrijk annexeren, dit wil zeggen het halve Luxemburg dat in 1839 onder protest van het gehele Luxemburgse volk en van de Belgische volksvertegenwoordiging van de tegenwoordige Belgische provincie werd losgescheurd om als groothertogdom voor koning Willem I een dynastieke compensatie te zijn, is een rib uit het lijf van België. Het zal nooit gaan zonder protesten van België, in geen geval zonder grote "compensaties". Des te beter: dan aan België een Zuid-Limburg, waarvan de Nederlandsgezinde bevolking zonder twijfel de Belgische regering te meer zal nopen zich naar Parijs te oriënteren, waarvan de annexatie België voorgoed van het Noorden zal vervreemden, waarvan de detentie door België Frankrijks machtssfeer naar het noorden zou gelijk maken aan die uit Napoleons tijd. Wat een vliegen in een klap!

Of dit plannetje bij Engeland steun zal vinden? Van harte zeker niet. Zijn pers en zijn diplomaten zwijgen er over in zeven talen. En als de eigenlijke Duitse staten, al of niet verenigd in federatief verband, achter de Rijn moesten worden teruggedrongen, wordt een vrij verkeer over de Rijn tot in het hart van Europa, niet het minst een directe verbinding te water over een bevaarbaar gemaakte Moezel tot in het bekken van Briey, een der eerste Engelsen belangen. Ook aan deze kant is een monopolie van Frankrijk met de strategische positie waardoor het die kan handhaven, voor Engeland een gevaar. Maar niet zo groot als een oorlogsvloot onder Franse voogdij te Antwerpen en ... zoals gezegd, in het belang van een gemeenschappelijke actie tegen Wilson's plannen, zal Engeland en

Frankrijk heel wat moeten prijsgeven. Het plan tot "vrijmaking" van Limburg is voor ons gevaarlijker dan dat betreffende de Schelde.

Hoe beide te keren? Onze defensiepolitiek en onze buitenlandse politiek stemmen de schrijver niet tot gerustheid. Vereist is, dat wij bij alle geassocieerde grote mogendheden een zekere mate van sympathie vinden; dat bij allen de overtuiging, dat wij slechts in zedelijkheid voor onze eigen nationale belangen opkomen, vast staat. Want er is geen vraagstuk van politieke, economische of financiële aard, waarin we niet bij tenminste één van hen steun tegen machtsaanmatiging of heerszucht van anderen zouden kunnen verkrijgen.

En daarna, bovenal, zal een goede verstandhouding met België voor ons – en voor dat land zelf – een levenskwestie worden. Natuurlijk geen bondgenootschap, zelfs geen toltarieven. Maar een samenwerking waarbij een voor beiden schadelijke concurrentie om de beklanting van het Midden-Europese achterland vervangen wordt door een weloverlegde prijszetting: door het wegvallen der voorkeurtarieven op de Pruisische spoorwegen kan het verlies van Hamburg voor Rotterdam en Antwerpen winst zijn. Een verstandhouding, waardoor het Nederlands-Belgisch verkeer – het personenverkeer niet het minst – kan worden vertienvoudigd.

Deze politiek, goed begrepen en toegepast, zou voor beide landen ontzaglijke voordelen opleveren. Voor België, dat aldus en politiek en economisch in staat zal zijn een werkelijke zelfstandigheid tegen Frankrijk te handhaven. (Invloedrijke en verstandige Belgen wensen niets liever.) Voor Nederland, dat van de Belgische druk bevrijd, ook tegen pogingen tot economische penetratie van Duitse zijde sterker zou blijven staan, zijn economische condities zou kunnen stellen in plaats van ze te moeten afbedelen. Om nu niet eens te spreken van de waardevolle aanvulling, die Belgisch Kongo en Nederlands Indië

voor de voorziening met grondstoffen van beide moederlanden kunnen geven.

Daarom wenst schrijver ook geen bemoeiingen van onze zijde met de strijd van het flamingantisme.

Nederland en België – ingezonden stuk.

Waar in de verschillende bladen de laatste tijd berichten voorgekomen zijn omtrent de stemming tussen Holland en België, zal het zeker ieder goedgeaard Nederlander aangenaam gestemd hebben, te vernemen, hoe onze minister-resident, de heer van Vollenhoven, in België gehuldigd is door kamer en senaat, alsmede door de steden Brussel, Antwerpen en Luik.

Ik vraag mij af: moet de welverdiende hulde voor al hetgeen minister van Vollenhoven gedaan heeft alleen uit België komen?

Het antwoord hierop is neen! Laten wij Hollanders ook een blijk van waardering geven voor al hetgeen minister van Vollenhoven gedurende de oorlogsjaren voor ons land in den vreemde gedaan heeft.

Aan een ieder, die met het plan instemt, wordt verzocht een kaartje van toetreding aan ondergetekende te zenden, waarna een oproep tot een bijeenkomst zal worden gehouden, waar een comité benoemd kan worden om bovenstaand plan verder uit te werken.

B. Koker Jz.

's-Gravenhage, 21 december 1918.

Adres: Holland Hotel.

Dinsdag 24 december 1918 – avondeditie

De Scheldekwestie.

Men seint ons uit Parijs, dat de Temps een uitvoerig artikel heeft gewijd aan de kwestie van de vrije Schelde. Dit artikel eindigt aldus:

"De vrijheid van beweging op de Schelde en de heerschappij over de rivier zijn beslist noodzakelijk voor de verdediging van België. De Belgen moeten kunnen beschikken over de sleutel van hun huis en hun veiligheid moet niet meer afhankelijk zijn van de opvatting, die anderen naar omstandigheden gelieven te hebben van de onzijdigheidsplichten. Het gaat er hier niet om, twist te zoeken met Nederland om dit een stuk grondgebied af te nemen; het geldt hier, in alle billijkheid een vraagstuk op te lossen dat – ongewijzigd – voor België morgen het gevaar zal doen ontstaan, waaraan België gisteren bijna is gestorven en dat op de duur de betrekkingen dreigt te vertroebelen tussen twee volkeren, die geschapen zijn voor wederzijds begrijpen en helpen. België vraagt, dat de mogendheden het zullen bevrijden van de banden, waarmee zij het in 1831 en 1839 zo nauw hebben geboeid. Als het de kracht heeft gehad voor meer dan vier jaar onder de wreedste beproevingen te lijden en te strijden, dan is het, omdat het geschraagd werd door de hoop, volkomen zelfstandig te worden".

Engeland, de Schelde en Nederlands Limburg.

Reuter seint ons uit Londen:

Naar aanleiding van het bericht uit Brussel, dat de Britse regering aan Nederland heeft kennis gegeven van haar voornemen om voorraden, bestemd voor het Britse bezettingsleger aan de Rijn, te vervoeren over de Schelde en door Nederlands Limburg, vernemen wij, dat de Belgische regering enige tijd geleden, in verband met het feit, dat

Nederland het vervoer van Duitse troepen en oorlogsmateriaal over Nederlands gebied heeft toegestaan, om dergelijke faciliteiten heeft verzocht, welk verzoek door de geallieerden werd gesteund.

Aangezien een zodanig verzoek vraagpunten van internationaal recht van delicate aard doet rijzen, is een onmiddellijke beslissing niet waarschijnlijk, maar men acht het hoogstwaarschijnlijk, dat Nederland slechts bezwaren zou opperen van formele aard en wel met het oog op het gevoelen onder de geallieerden, dat zij tenminste mogen rekenen op een behandeling, gelijk aan die, welke Duitsland heeft ondervonden.

Reuter seint ons vandaag uit Londen:

De Daily Chronicle: Het bericht, volgens hetwelk de Britse regering Nederland kennis heeft gegeven van haar voornemen, om de voorraden, bestemd voor het front bij Keulen, over de Schelde, Antwerpen en door Nederlands Limburg te vervoeren, is waarschijnlijk juist.

Dit zal voor ons een betere verbindingslijn zijn, want het ongemak en de traagheid van de lange spoorlijn van Boulogne naar Keulen dwars door België en stukken van Frankrijk en Duitsland moeten bijna ondraaglijk zijn.

De Nederlandse regering kan logisch hiertegen niets inbrengen, want ze heeft zichzelf geheel buiten de wet geplaatst door de Duitse troepen te veroorloven door Limburg te trekken, zonder de voorafgaande goedkeuring van België en de andere geallieerden te hebben verkregen, of zelfs maar te hebben gevraagd.

Deze onnatuurlijke daad heeft een zeer natuurlijke ontstemming gewekt bij de Belgen, en er zijn stemmen opgegaan, om het nauw van Limburg aan België over te dragen. We kunnen een dergelijke

overdracht nauwelijks als aannemelijk beschouwen, want – ofschoon de verdeling, die de grote mogendheden 80 jaar geleden tussen Belgisch en Nederlands Limburg hebben gemaakt, volkomen willekeurig was – zou nu Nederlands Limburg niet kunnen worden overgedragen zonder inbreuk te maken op het nationaliteitenbeginsel, daar Nederlands Limburg thans Nederlands is. Niettemin hebben de Belgen goede grond, er aanspraak op te maken, dat de Nederlands-Belgische overeenkomst van 1839 wordt herzien, en – als ze niets anders krijgen – behoren de Belgen in alle geval de vrije vaart op de Schelde te verkrijgen, zowel in vredes- als in oorlogstijd.

Tegen de Belgische inlijvingsplannen.

De leden van het provinciaal Zeeuws comité tot aanbieding van een huldeblijk aan het Belgisch koningspaar, gevormd tijdens en ondanks de verspreiding der berichten omtrent de Belgische annexatieplannen en andere eisen, indruisend tegen Nederlands belangen en rechten, hebben verklaard, als Nederlandse staatsburgers en inwoners van Zeeland eens en vooral uitdrukkelijk mee te willen delen, dat van hen geen verdere stappen tot geldinzameling voor een huldeblijk zijn te verwachten, zolang de politieke situatie niet is opgeklaard en zolang niet duidelijk zal zijn gebleken, dat de Belgische regering en de grote meerderheid van het Belgische volk wars zijn van alle ongerechtvaardigde aanspraken en uitoefening van dwang op ons vaderland. Het comité stelt zich slechts tot doel, eer te bewijzen aan de door de Belgen betoonde vaderlandsliefde en hun weerkracht tegen onrechtvaardig geweld. Daarnaast vordert het van de zuidelijke burenen met recht de volledige eerbiediging van de onaantastbaarheid van het eigen vaderland.

Belgische geïnterneerden.

Van de Belgische legatie te 's-Gravenhage zijn uitgegaan de volgende berichten "aan de Belgische geïnterneerden en andere personen en de instellingen, die gemachtigd zijn hun diensten te gebruiken":

- a. Geen Belgisch militair (officier, onderofficier of soldaat), die geïnterneerd is geweest, mag zich in Nederland na de 1e januari 1919 bevinden, zonder daartoe gemachtigd te zijn door luitenant-generaal Dowin, militair attaché aan het Belgische gezantschap te 's-Gravenhage. De lijst der militairen, die deze toestemming zullen hebben bekomen, zal aan de minister van oorlog te Brussel worden overhandigd.
- b. Zonder rekening te houden met de militairen, die ziek zijn of met degenen, wiens vrouwen tijdelijk niet kunnen reizen, worden de militairen, die gemachtigd zijn tijdelijk in Nederland te blijven, in de twee volgende categorieën gerangschikt:
 1. Diegenen, wiens diensten worden gebruikt door het Nederlands militair bestuur, het gezantschap of de consulaten van België, de Belgische liefdadigheidswerken of instellingen.
 2. Diegenen, wiens diensten worden gebruikt door het gezantschap of de consulaten der geallieerden of bevriende mogendheden, de instelling voor hospitalisatie der Franse kinderen, de dienst der Franse vluchtelingen van het kamp Zeist en de anonieme maatschappij Jouret en Speltinck.
- c. militairen der eerste categorie, inclusief de zieken en diegenen, wiens vrouwen tijdelijk niet kunnen reizen, zullen de Belgische vergoedingen, soldij en indemniteiten ontvangen. De militairen der tweede categorie zullen geen militaire vergoeding van de Belgische regering ontvangen. Dientengevolge moeten de personen of instellingen, die van de diensten van deze militairen gebruik maken, de nodige middelen van bestaan aan

deze militairen verschaffen. De familieleden der militairen, die in Nederland blijven en geen militaire vergoeding bekomen, genieten verder de door de wetten van 27 september 1916 van 20 maart 1917 voorziene vergoeding.

Om te vermijden, dat de te hunner beschikking gebleven militairen bij hun vertrek naar België moeilijkheden ondervinden, en om aan de families van deze militairen de betaling van hun vergoedingen te verzekeren, worden de personen en de instellingen, die van de diensten van deze militairen gebruik maken, verzocht aanstonds, en in ieder geval voor de 28^e december 1918, generaal Dossin de in drie exemplaren opgemaakte lijst van alle militairen, die zij nog na de 1^e januari wensen te behouden, te zenden. Deze lijst, die aan het hoofd de naam van de werkgever (persoon of instelling) moet dragen, zal moeten bevatten: de naam en de voornaam van de militair, zijn regiment of eenheid, zijn militieklasse en zijn inschrijvingsnummer. Zodra een persoon of een instelling de diensten van een of van alle tot zijn beschikking gebleven militairen niet meer wenst te gebruiken, moeten zij dit ter kennis brengen van generaal Dossin, met opgave van de datum, tot welke deze militair(en) in hun dienst zullen zijn.

- d. Ieder militair, die in Nederland na de 31^e december 1918 zal blijven, moet zich dadelijk laten inschrijven, welke inschrijving, voor degenen, die te 's-Gravenhage of omstreken verblijven, per brief aan het gezantschap, en voor de overigen aan het consulaat van hun verblijfplaats kan geschieden. Hierbij moeten alle inlichtingen worden verstrekt, welke ook in bovenbedoelde lijst vervat moeten zijn, terwijl bovendien de naam en het adres van de werkgever opgegeven moeten worden.H

Het gezantschap en de consulaten zullen deze militairen op een bijzondere lijst inschrijven; iedere inschrijving zal ter kennis van generaal Dossin gebracht worden.

- e. Iedere geïnterneerde, die in Nederland blijft, zal niet naar België kunnen vertrekken zonder marsorder van generaal Dossin. Indien de militairen zonder toestemming in Nederland zijn gebleven, moet deze marsorder de opmerking dragen: in Nederland gebleven zonder toestemming.

Derhalve moet ieder militair zich dadelijk de zekerheid verschaffen, dat de persoon of instelling, die van zijn diensten gebruik maakt, de in de c. bedoelde lijst aan generaal Dossin heeft toegezonden en van deze toestemming heeft gekregen om hem na de 1^e januari 1919 in dienst te houden.

Naar aanleiding van geruchten, als zouden de Nederlandse militairen, die de Belgen naar hun vaderland begeleiden, daar minder welwillend zijn behandeld, heeft een berichtgever van het Handelsblad zich om inlichtingen gewend tot een der leiders van het transport, dat dezer dagen langs Deventer, Zutphen, Dieren, Arnhem, Nijmegen en Den Bosch naar België vertrok.

"Zolang we nog op Nederlands grondgebied waren", deelde deze berichtgeving mede, "ging alles goed. De Belgen, die aan de verschillende stations werden ingenomen, zagen zich door de Hollanders uitgeleide doen, en werden levendig toegejuicht.

De ontvangst, die ons, Hollanders, echter in België te beurt viel, verschilde van dit uitgeleide der Belgen door de Hollanders, als de dag van de nacht.

In Essen moesten wij het transport afleveren. Hun blijdschap, dat het eenmaal zover was, uitten onze reisgenoten door een hartgrondig: "goddank, nu zijn we eindelijk van die kaaskoppen af!"

Dit was echter nog maar een voorproefje van de ontvangst, die ons in de stad zou ten deel vallen. Ons verschijnen in de straten gaf

aanleiding tot een algemeen gejuw en gescheld en van alle kanten overlaadde het plebs, dat een zeer vijandige houding aannam, en zich zelfs niet ontzag, nu en dan met stenen te gooien, ons met schimp en hoon. Ikzelf werd door een straatklinker aan de elleboog licht gewond. Ergerlijk was het, dat de politie volkomen werkloos bleef, terwijl wij geen minuut met rust werden gelaten en het sarren van het publiek ons bloed aan het gisten bracht.

"In een goederenwagon moesten wij de terugreis ondernemen. Toen wij daartegen bij de stationschef te Essen bezwaar maakten, kregen we te horen: "jullie mogen blij zijn, dat je meekomt!"

De zegsman van de berichtgever wist, dat het leiders van vroeger vertrokken transporten niet anders vergaan was.

Men seint ons uit Brussel:

Goed nieuws komt uit Gent: het beroemde Lam Gods van van Eyck, tijdens de oorlog in veiligheid gebracht, is weer in de St. Baafskerk opgehangen.

Brussel, 24 december. De ministerraad heeft gisteren het wetsontwerp aangenomen, waarbij bepaald wordt, dat de eerstvolgende kamerverkiezingen op de grondslag van het algemeen kiesrecht op 21-jarige leeftijd zullen gehouden worden. Betoogd werd, dat de verkiezingen volgens het oude, meervoudige kiesrecht een uitstel van ten minste 17 maanden met zich zou brengen wat op dit ogenblik niet te verantwoorden zou zijn. Dit besluit laat trouwens de rechten der toekomstige constituante onaangeroerd.

De universiteit te Gent.

Brussel, 23 december. Paul Fredericq, professor in de faculteit der letteren aan de universiteit te Gent, die naar Duitsland gedeporteerd

is omdat hij weerstand bood aan de Duitse en Vlaamse politiek, zal binnenkort tot rector van de Franse universiteit te Gent benoemd worden.

Het comité tot steun aan Belgische en andere slachtoffers van de oorlog heeft voor de uitgeweken Belgen, voor zover ze nog vertoeven in Amsterdam en omstreken, voor hun vertrek naar het eigen land, een afscheidsbijeenkomst georganiseerd op zaterdagmiddag 4 januari in de Stadsschouwburg.

In een hoofdartikel van Het Laatste Nieuws wordt vreugde uitgesproken over de herbloei en de eensgezindheid der Vlaamse pers. De trouwe Vlamingen, die in de Vlaamse bladen schrijven, zo zegt Hoste, de schrijver van het artikel, moeten elkaar niet eens ontmoeten om te weten, dat zij het eens zijn. "In ons gemoed zingt dezelfde hoop; wat wij willen is hetzelfde; de middelen, waardoor wij het willen verwezenlijken zijn dezelfde. We willen de rechten van ons volk verzekeren in een onverdeeld België en we willen dat doel bereiken door eerlijke en vreedzame middelen".

Minister Franck, is, zoals men weet, tijdens de Duitse bezetting, door de Duitsers uit Antwerpen naar Duitsland weggevoerd en daar geruime tijd gevangen gehouden.

La Gazette zegt, dat de Duitsers in een van hun rechtbanken in België het strafboekje van de kloeke magistraat hebben achtergelaten. Het welsprekende document luidt als volgt:

De 18^e november 1914 in zijn huis aangehouden door majoor von Boehlen und Halwa, op bevel van de Duitse gouverneur-generaal en verscheidene dagen onder toezicht gehouden. Redenen: zijn oppositie tegen de schatting van 50.000.000 F, opgelegd aan de stad Antwerpen;

Op 2 januari 1915 aangehouden in het militair gouvernement te Antwerpen en vervolgens in zijn huis opgesloten. Redenen: hij heeft een proclamatie tot de bevolking gericht ter ere van de Belgen, die aan het front gevallen zijn. Daar kwamen deze woorden in voor: "een land waar men weet te vechten, lijden en sterven kan niet verdwijnen".

Op 7 november 1916 verschijning voor de krijgsraad te Antwerpen. Eis: acht maanden gevangenisstraf. Reden: dat hij een Belgische soldaat, die in zijn dienst was, niet aangegeven had. Vrijpraak.

November 1917, veroordeling tot 1000 mark boete. Reden: vaderlandslievende redevoering, uitgesproken op 21 juli.

4 maart 1918, aanhouding te Antwerpen, 10 maart veroordeling tot twee maanden cellulaire gevangenis (gevangenis te Bonn) en opsluiting in Duitsland (kamp van het kasteel Celle).

Terugkeer in België 25 oktober 1918.

België – Het talenvraagstuk.

De Vlaamse studiekering te Brussel, waarvan prof. August Vermeylen voorzitter is, heeft minister Delacroix, voorzitter van de ministerraad, de volgende brief gezonden:

Namens de Vlaamse studiekering te Brussel hebben wij de eer uw aandacht in het bijzonder te vestigen op de volgende punten:

De beloften, door de koning in de troonrede inzake het talenvraagstuk afgelegd, hadden ten slotte toch een goede indruk op de Vlaamse bevolking gemaakt. De redevoeringen van de eerste minister in kamer en senaat hebben echter deze goede indruk niet bevestigd.

Onder de Vlamingen heerst wantrouwen.

Dit wantrouwen werd voortdurend gevoed en zelfs nog versterkt door de uitlatingen der Frans-Belgische pers. Niet alleen werd het Waals activisme, als verschijnsel door deze pers over het algemeen verdoezeld en daarentegen het Vlaamse activisme elke dag weer op de voorgrond gebracht, maar ook is die pers er duidelijk op uit om over het activisme heen, al de Vlamingen zonder onderscheid te treffen. Want op stelselmatige wijze wordt het woord "flamingant" telkens weer gebruikt, waar alleen het woord "activist" zou passen, ten einde bij de lezer verwarring te stichten en bij hem het geloof te vestigen, dat Vlaamsgezindheid en activisme één en dezelfde zaak zijn. Op die wijze werd rond elke uitgesproken Vlaming een atmosfeer van achterdocht en geheime vijandschap geschapen, die niet alleen de Vlaamse zaak te schade en schande moet komen, maar die het mogelijk maakt, dat die Vlaming onverdiend in zijn persoonlijke belangen wordt getroffen. En dit niet zo zeer door al te vurige vaderlanders, welke tussen goed en kwaad geen grens meer weten te trekken, dan door lieden, die in troebel water wensen te vissen of achter het mom van vaderlandsliefde een persoonlijke wrok zoeken te koelen.

We hebben tijdens de bezetting de strijd tegen het activisme aangeboden en hardnekkig volgehouden. We hebben ons aan vervolging en bestraffing blootgesteld in de overtuiging, dat we het vaderland dienden. We menen derhalve thans ook dat al wie opzettelijk tot de bestuurlijke en de politieke scheiding heeft meegewerkt, om het even dat hij een zogenaamd politiek ideaal dan wel louter een persoonlijk voordeel najoeg uit 's lands dienst verwijderd moet worden en, zo daartoe termen zijn, in rechte moet worden vervolgd.

Maar gezien de in en buiten de departementen tegen de Vlamingen verwekte stemming, kunnen wij niet nalaten er met nadruk op te wijzen, dat het willekeurig of zelfs maar onwillekeurig toepassen van een andere maatstaf dan gelijk recht voor allen, het wantrouwen, dat reeds onder de Vlamingen heerst, dermate zou opvoeren, dat daaruit voor het land verstrekkende gevolgen zouden kunnen voortvloeien.

Wij wensden op dit oogenblik geen gebruik te maken van mededelingen, ons geworden omtrent hetgeen omgaat in sommige departementen, ondergeschikte administraties en parketten. Doch, met het oog op het publiek welzijn, sprekend in algemene zin, verzoeken wij u eerbiedig, dat de ministers, hoofden van departementen, de volgende wensden, die wij als Vlaamse eisen beschouwen, in ernstige overweging zouden willen nemen:

1. Dat aan het kabinet van elke minister een ambtenaar zou worden toegevoegd, volkomen op de hoogte van de Nederlandse taal en vertrouwd met de kwestie der activistische drijfverijen, zodat iedereen, die de minister wenst te spreken, te woord zal worden gestaan in de taal, die hem het gemakkelijkste is, en dat de minister ook te allen tijde iemand bij de hand zou hebben, die hem van advies zou kunnen dienen ook in die zaken, waarmee de taalbelangen zijn gemoeid. Dit is een noodzakelijkheid, die zich nog klemmender opdringt in die departementen, waar de hoofden (en zelfs al de beambten) van het bureau "personeel" het tegendeel van Vlaamsgezind zijn.
2. Dat een vertrouwde personaliteit, die aan dezelfde voorwaarden voldoet, toegevoegd zou worden aan de ereraden welke, naar verluidt, advies zullen hebben uit te brengen, en wellicht hebben te oordelen, over het gedrag van bepaalde ambtenaren en beambten tijdens de bezetting.
3. Dat voorlopig, tot de zaak van het gebruik der talen in bestuursaangelegenheden voorgoed zal zijn opgelost, met het

oog op de toepassing van de enkele reeds bestaande taalwetten, door de ministeries en de daarvan afhingende diensten, in elk departement een hoge ambtenaar zou worden aangewezen, om de toepassing van de wetten op het gebruik van de Vlaamse taal in bestuurszaken te regelen, en om toezicht te houden op de wijze, waarop deze regeling wordt nageleefd. Zulke regeling bestond reeds voor de oorlog in het departement van marine, posten en telegrafie.

Van de vervulling van deze wens verwachten wij veel ten bate van de rust in het land. We leggen er derhalve nogmaals de nadruk op met de hoop, dat ge ze in ernstige overweging zult nemen.

Beurs te Brussel.

Reuter seint uit Brussel:

Volgens de Soir hebben de Brusselse wisselagenten in een gisterochtend gehouden vergadering met algemene stemmen besloten om de beurs op 6 januari weer te openen.